

Teresa Falcó, cap d'Estudis de l'Escola Can Llong, aglutina 30 anys d'experiència en l'àmbit educatiu de Sabadell. És mestra d'Educació Infantil i la creadora de la **Fàbrica de paper**, projecte transversal de l'escola en matèria de gestió de residus.

“Per a mi el més important és que entenguin tots, professors, nens i nenes que el treball cooperatiu és fonamental.

Quant temps fa que vau engegar el projecte de la Fàbrica de Paper i amb quins recursos personals?

La idea va néixer des del si de l'equip directiu. Teníem un espai al pati que ens va suggerir començar a plantejar-nos fer un hort i un enjardinament, que permetessin realitzar un treball cooperatiu entre tots els nens i nenes. Fins llavors havíem treballat aspectes dels residus amb contenidors a les classes i la implantació de la carmanyola per esmorzar. Aprofitant aquestes experiències ens vàrem proposar un projecte que fos comú per a tota l'escola, com el treball que es pot fer en una “fàbrica”, on tothom depèn de tots perquè la seva part funcioni, cadascú participa en la mesura del que pot. Si volem fer, per exemple, cartolines, doncs comencem pels més petits de P-3, que són els encarregats d'anar a buscar el paper. Tenen unes bosses grosses i es distribueixen per anar-lo a buscar a totes les classes. Després els de P-4 el classifiquen (si és paper de diari, si són cartolines) P-5, 1r i 2n estripen el paper i després 1r i 2n el posen en remull i són els encarregats de repartir les comandes que fan els nens i nenes de tercer. Tercer posen els papers que estaven en remull en una trituradora industrial, pasten i llavors allà ho deixem un parell d'hores (hem comprat una batidora com les de casa). Vàrem idear diferents maneres perquè no fos perillosa per als petits, però finalment és la mestra qui manipula la batidora. Els de 3r posen a triturar i anoten les comandes de les classes, que els serviran per confeccionar unes gràfiques de consum i una graella de comandes que penjaran a la vista de tots en un suro.

Quants anys té l'escola? I el projecte?

Vam començar al 2005, el projecte el vam començar fa tres anys i anàvem creixent en cursos. Quan es va començar amb la fàbrica s'havia de repartir les feines fins a

3r, ara ja fins a 5è, i l'any que bé el tindrem que repartir fins a 6è.

D'on neix la idea, per què el paper?

Volia idear algun projecte que necessités coses de tots per fer el cycle complet. I no hi havia res millor sinó fer-ho amb paper reciclat, ja que normalment totes les escoles hi treballen en algun moment, per tant el tema era present. Tots hi treballarien, tots hi podíem col·laborar una miqueta. Els petits de P3 s'inicien a través del que hem creat com *Senyor cordill*, que els explica un conte i els ensenya el recorregut del paper, on s'ha de llençar fins que arriba a la fàbrica, i que ells i tots formen part del procés.

Es treballen les matemàtiques aquí?

Esclar, el que intentem sempre és que sigui una activitat interdisciplinària, que es pugui treballar una mica de tot en cada un dels cycles. Els més petits hi participen tota la classe alhora, però la resta és divideixen en dos grups. Els de segon fan una entrevista amb un especialista, els de tercer fan una mica d'història del paper, els de 5è aniran ara a una fàbrica de paper i el treball a l'aula serà sobre el procés industrial. Cada curs té un projecte paral·lel, hi ha la part pràctica i la part teòrica sobre el paper. Els de 4t i 5è van al suro, miren les comandes que hi ha penjades i cada curs té unes classes assignades per preparar el material. Per exemple P-3 vol 30 cartolines vermelles i 2n vol fer punts de llibre de colors variats. I llavors s'inicia el procés a la fàbrica (acaben de triturar bé, tiren les pintures i els paperets). Ho fem amb pintures d'aquestes que tenim a l'escola, temperes. I acaben repartint les comandes. Els de 4t i 5è són els *matxaques* de la fàbrica. I fins aquí tot el procés que sols ha estat possible pel treball cooperatiu entre tots.

O sigui que hi està posada tota l'escola... Tota l'escola, sí. Però tenim el repte també de ser una escola nova, cada any tenim mestres nous, és clar el primer any veus a tothom engrescat, el següent any te n'han marxat la meitat i et vénen la meitat de nous, llavors, es pregunten els que arriben... què és això del paper? Què hem de fer? No ho saben... m'entens? Ha costat una mica d'engegar i consolidar.

Quin resultat destacaries del projecte?

L'actitud de l'alumnat en realitzar un treball cooperatiu, sens dubte, és el principal resultat. Quant al resultat productiu, ens consta encara una mica, la manca d'algunes eines als inicis ens donava uns resultats una mica boteruts; mireu, no teníem premsa, vam portar unes premses petites, i aquest any ens han comprat una premsa que val una fortuna..., trobem molts entrebancs i ens falten hores de dedicació que no tenim... Però insisteixo, per a mi el més important és que entenguin tots, professors, nens i nenes que el treball cooperatiu és fonamental. ...No preteníem fer res fora de lo normal, ha sorgit d'una manera molt natural en iniciar-se com un activitat que començava pels papers que l'escola en un principi rebutjava, i una bona motivació per ensenyar als petits reducció residus, col·laboració d'equip, fruit i resultats del treball en equip. Sempre és més difícil el que implica el canvi anual de professorat, però be, aquí estem tots posats.

Heu avaluat la reducció del consum de paper de l'escola?

No, encara no ens ha estat possible, però seria un bon objectiu. De moment ens plantegem la reducció del consum de cartolines: aconseguir que totes les tapes dels àlbums de l'escola estiguin fetes a la nostra fàbrica.

En relació amb l'exterior, el pares coneixen el projecte? Com vinculeu la família, l'AMPA o l'entorn amb aquest projecte concret o amb l'Agenda 21 escolar?

Bé, amb l'Agenda 21 sí que els hem demanat col·laboració a vegades, però pel paper no, perquè com que aquí a l'escola tenim molt paper de rebuig no ens ha fet falta. Pel compostatge sí que els hem demanat, ja que ara ens porteu la matèria seca, de l'orgànic, quan hem necessitat omplir el volum del compostador.

Coneixen els pares la fàbrica?

De saber-ho, ho saben perquè com tots els projectes que es treballen de manera conjunta a l'escola s'explica a les reunions, tant aquest de la fàbrica com, per exemple quan treballem a algun artista segons el nivell: és un element més que forma part del currículum de l'escola, igual que fem ara al treballar el jardí, en aquest cas tenen un arbre del que han de tenir cura i buscar totes les qualitats. Doncs amb el paper també ho plantegem així. De manera transversal.

Com visualitzes el projecte d'aquí a uns anys, deu, quinze, vint anys...?

Dependrà de qui hi hagi aquí a l'escola. No sé, no t'ho sabria dir. Penso que si hi ha alguna persona que tibi del projecte podrà engrescar la resta....

A tercer o quart parlen de la tala d'arbres; saben doncs que per fer paper s'ha de tallar l'arbre, saben tot el cicle. I fem això per salvar la desforestació del planeta i tenir més cura de la natura. Sabem que la incidència que podem tenir és mínima, però d'aquí uns anys encara haurem d'aportar el nostre gra de sorra, oi?

El fet de treballar el paper de manera tan intensa i continuada fa que els alumnes us demanin de reduir el consum de paper que fa l'escola?

No, són massa petits, tot i que els de quart i cinquè poden començar a entendre les contradiccions entre el que aprenent a l'escola i el que comencen a veure al món, com ara la intensa desforestació del planeta. Tot plegat els ajuda a tenir consciència i donar importància a les petites accions, encara que puguin semblar sols simbòliques. Com ara la implantació de la carmanyola als esmorzars, o l'ús responsable de l'aigua. Per exemple, amb l'aigua per rentar les mans posem uns vols on posem el sabó per rentar-se les mans, o quan s'han de rentar els pinzells els dies que fem pintura tenim una galleda amb en lloc de rentar-ho a la pica i anar tirant aigua..., intentem el màxim aprofitament de l'aigua.

